

**АДАПТИВНО, АКТУАЛНО – ВИРТУАЛНО И РЕАЛНО
(ИЛИ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИ РАЗКАЗ ЗА СМИСЪЛА НА ИНОВАТИВНОТО
УЧИЛИЩЕ)**

Розалина Стоянова Паскалева
СУ „Иван Вазов“, Нова Загора

**ADAPTIVE, MODERN – VIRTUAL AND ACTUAL
(OR A SCIENTIFIC PRACTICAL NARRATIVE OF THE SIGNIFICANCE OF THE
INNOVATIVE SCHOOL)**

Rozalina Stoyanova Paskaleva
Secondary School „Ivan Vazov“, Nova Zagora

Abstract: My students create digital educational products for their peers from the country and the world. The target audience are children with special educational needs, students from Bulgarian schools abroad and bi-lingual students. The significance of the innovation is that the students willingly assimilate the educational material, improve their functional literacy and with a conscious need of learning reconfigure the information. The learning environment is with flexible structural organization. The classes are held in small groups according to an approved by the school's principal thematic curriculum and schedule of activities. They take place 3 hours per week in classes for additional consultations. Some of the classes with commuting students, due to their early arrival at school, are held before the school day. With other groups, the classes are after the regular school activities, including in an out-of-school environment. The results of the innovation have real indicators of suitability and successfulness. The class created their own educational portal, which they gifted to the Bulgarian students. The reviews are excellent. Link: <http://vazovci1-4.weebly.com/> The academic manager of the innovation is Associate Professor Rumyana Neminska, Ph.D., from the Trakia University, and the consultants are representatives of the Bulgarian academic community.

Keywords: digital educational products, innovation

Нормативно-теоретичен преглед

(Или: За иновативното училища като модел на сътрудничество)

Статутът на иновативните училища е регламентиран в чл. 38 (7) на Закона за предучилищното и училищното образование¹ и наредбите за институциите в системата на предучилищното и училищното образование (Наредба № 9/19.08.2016 – раздел II, чл. 70-76)², за общообразователна подготовка (Наредба № 5/30.11.2015 – чл. 4 (3)³, за учебния план (Наредба № 4/30.11.2015 – чл. 4 (2) 3.)⁴, за организация на дейностите в училищното образование (Наредба № 10/01.09.2016 – чл. 7 (5), чл. 9 (6) 5.)⁵. Според МОН „Иновативните училища са модел на модерното училище, в което учениците ще подобрят образователните резултати и ще повишат критичното мислене и творчество чрез иновативни образователни процеси, методи на преподаване, училищно лидерство и учебни програми“⁶. Неминска Р. разширява тази дефиниция като отчита основни фактори в процеса иновиране. „И ако доскоро образователната парадигма бе ориентирана (чрез очакваните резултати по държавните образователни изисквания) предимно към лично-стно развитие, увеличаване на учениковата дейност и творчество, увеличаване на използването на методи за самостоятелна работа, самонаблюдение, използването на активни форми и методи на преподаване, то днес образователната парадигма е насочена към проблема как да се достигнат личностното развитие, творчество и саморефлексия; как да се развие вроденото любопитство в любознаене; как да се развива мотивация и основно как да се организира среда, в която обучаемите (ученици...) да са свободни да се развиват както желаят и да управляват своето пълно участие (чрез очакваните резултати по държавните образователни стандарти). И отговорът на този въпрос като че ли е различим в субектността на взаимодействието, личността на преподавателя, средата на учене...“ [1]. Борсова Т. допълва, че „иновациите в образователната система имат за цел да адаптират успешно знанието с неговата двойствена приро-

да – като ориентирано към теоретични обосновки, както и ориентирано към практически умения в даден социокултурен контекст“ [2]. Или иначе казано иновативното училище е съвкупност от методологии, технологии и практики; синергетична връзка между културата на преподаване и широкото сътрудничество в областта на образованието.

От 2017 г. СУ „Иван Вазов“, гр. Нова Загора, обл. Сливен е обявено за училище със статут на иновативно. (Решение № 391 от 17.06.2017 г. на МС на Р. България).⁷ То придобива своя иновативен статут с одобрен авторски проект за развитие на социални, комуникативни и дигитални умения за клас, чийто класен ръководител е Розалина Паскалева. В този проект се реализира модел на интердисциплинарно обучение, в което „обучаемите се насърчават да възприемат, коментират, разсъждават от гледна точка на множество дисциплини, да откриват отговори и да представят резултати“ [3]. Успешността и ефективността на този вид обучение се оценява от МОН, като с решение № 472 от 9.07.2018 г.⁸ одобрява целевото разширяване на контингента на проекта с включване на още два класа – второкласниците в СУ „Иван Вазов“.

Научен ръководител на образователната иновация в СУ „Иван Вазов“, гр. Нова Загора, обл. Сливен е доц. д-р Румяна Неминска, специалист в началната училищна педагогика, гражданско образование и ИКТ в обучението – Педагогически факултет на Тракийски университет. Тя има сериозен принос в конструиране на научната теза за процеса на обучение в иновативното училище. Смята, че в иновативния процес на обучение е възможно да се включат поредица „симулации, които позволяват процесуално развиване на първоначален опит без излагане на риск от грешки“. Възможно е да се „ранжират симулации с повтарящи се елементи, вариращи по трудност симулации, интегративни симулации, йерархично развиващи се симулации“ с цел учениците да развиват творчество, усет за успех и развиване на положителна самооценка [4]. Широката интердисциплинарност на проекта налага консултиране на иновационния процес с още редица университетски преподаватели⁹. Проф. Таня Борисова, д.п.н, специалист в сферата на езиковото обучение и билингвално обучение към Педагогически факултет на Тракийски университет спомага технологичната функция на иновативния проект като застъпва тезата, че в първите стъпки на литературната комуникация... „се крие разковничето.... да помогнем на детето...да го водим напред, но внимателно и тактично... Просто да преживяваме заедно с него и болка, и радост, и възторг, и страдание, за да запазим неговата индивидуалност, като го приобщим към човечеството“. [5].

Краткият преглед на широтата на интердисциплинарното сътрудничество между различни нива и институции в образованието представя същността на иновативното училище. Една иновация е свързана с дълбокото познаване на научните основи на проблема, на методологичната и технологична обосновааност на иновативния проблем. Тя има своя широк импакт фактор чрез ефективност, ефикасност, резултатност, отзвук и оценка в образователното пространство.

Аз – учителят в контекста на иновативните реалности

Съвременното училище – то има нова роля в нови условия. Призвано е да бъде искрата, от която лумва вдъхновението, за да разпалва мисъл и чувства много след края на всеки урок, на всяка дейност и събитие. Трябва да трепти с духовната честота на естествената детска любознателност и откривателски плам. Учителят – той отдавна не е с „тебеширените пръсти“, а с готовност да откликне на мобилността и динамиката, на сетивната отвореност за информация на съвременния ученик, да пренесе класната стая през територии и пространства и я превърне в желаните кътчета образователен уют. Защото ученикът е носител на актуалност и модерност, създава и управлява иновациите, генерира новата формула на прогреса.

Разбрах, че като учител мога да бъда величина в него само, ако отговоря на новите очаквания. Затова моите класове са били винаги пионери в апробирането и прилагането на нов технологичен инструментариум и атрактивни познавателни модели. А с последния ми випуск сме част от фокус групата, тестваша учебни комплекти по новите учебни програми. Опитът на класа да работи с актуални образователни стратегии ми вдъхна увереност да кандидатствам за включване на своето училище в мрежата на иновативните училища в България през 2017–2018 г. Реших да подходя новаторски още с попълването на формуляра. Знаех, че ако обвържа бъдещата иновация с методологията на преподаване, имам голям шанс да получа одобрение, защото досегашните ми практики бяха в тази област. Вместо това посочих като водещ елемент организацията и съдържанието на обучението.

Мотивите ми: нашето училище е средишно. Пътуващите ученици в моя клас са почти 50%. Те пристигат астрономически час преди началото на редовните учебни занятия. Аз, в ролята на класен ръководител, ежедневно ги посрещам и съдържателно запълвам това време. Иновацията ми предлагаше възмож-

ност дискретно и целенасочено да направлявам този процес чрез дейности, различни от традиционните форми на обучение, но с крайна учебна проекция. Имах шанс да организирам и свободното време на децата от града, които не пътуват – след учебните часове и приключване на дейностите в ПИГ, в почивните дни, за да удовлетворявам потребностите на новия тип мислене и активности. Споделих с родителската общност идеите си за гъвкав структурен формат на физическата среда и получих пълна подкрепа. Решихме дейностите да се реализират в допълнителни консултации.

Класът с радост прие тази отговорна роля. Дадох възможност на учениците сами да предложат и изберат визията на бъдещата иновация. Те, като представители на съвременното Z-поколение, свързано с дигиталния свят, решиха обликът ѝ да бъде информационно-технологичен. Очаквах този избор. Ценното в него бяха нюансите на човешка съпричастност и приложимостта на високо творческо равнище. Моите възпитаници избраха да помагат на връстници си, за да им бъде лесно и интересно в клас. Решиха да изготвят електронни образователни ресурси за три категории потребители – деца със СОП; ученици, които живеят в двуезична среда и учат в нашата страна; българчета в родните училища зад граница.

Идеята да помагат на деца със СОП бе провокирана от грижата за техен съученик, който се ползва с вниманието, любовта и закрилата на целия клас. От тази грижа се роди тясното сътрудничество с ресурсните учители в училище и града. Разменните гостувания, общите проекти показаха градивната сила на емпатията и хуманистичния подход към различния. Или както обобщава Неминска Р. „демократичната и межкултурната компетентност е способността да се мобилизират и развиват съответните ценности, нагласи, умения, знания, и/или разбиране, за да се отговори по подходящ и ефективен начин на изискванията, предизвикателствата и възможностите, които са представени в демократичните и межкултурни ситуации“ [6].

Искахме да сме полезни и на децата билингви в своето училище. СУ „Иван Вазов“, гр. Нова Загора се утвърди като учебно звено със собствен профил по отношение на състав, условия, отношения. В мултикултурна приобщаваща среда ученици, учители и родители заедно внедряваме адекватни педагогически методи за опознаване, взаимодействие и диалог. Подпомагаме процесите на реинтеграция на ученици с трудности и дефицити в обучението. Гарантираме на всекиго правото на равен достъп до качествено образование. В иновацията моите ученици виждаха шанс за личен принос и авторско присъствие в своето училище и науката.

Фокус на нашите адресати бяха и приятелите ни от родните училища зад граница. Вече имахме изградени партньорства с български деца, живеещи в Испания, САЩ, Канада, Украйна. Техните учители споделяха, че универсалните образователни продукти са трудно приложими за неделните училища, които отварят врати за обучение на български език само веднъж седмично. Знаехме, че ние сме факторът, който притежава капацитет и желание да създаде необходимите учебни ресурси. И започнахме с ентузиазъм още преди да получим одобрението на МОН.

През месец юни отвори врати нашата лятна академия. Тя нямаше задължителен статут. Принципът на доброволност се оказа работещото решение. В ежедневни сбирки в училищни и извънучилищна условия се събираха екипите. Обсъждаха и разработваха свои образователни ресурси по всички учебни предмети. Представяха в електронен формат ключови теми от учебното съдържание за първи и втори клас. Направиха първите си учебни табла, електронни книги и пъзели, тестове и викторини, постери и караоке, филми и анкети, презентационни и игрови модули. Бъдещите третокласници издирваха и проучваха информация, сътрудничеха си, кооперираха усилия, обменяха опит, забавляваха се. Забавлявах се и аз в деликатната роля на фасилитатор, ментор, треньор, а учениците виждаха в мен съмишленик и партньор.

Нарекохме своята иновация „Адаптивно, актуално – виртуално и реално“. Адаптивно – защото желяхме ресурсите ни да отговарят на потребностите на нашите адресати: ярко онагледени, привличащи вниманието, с ясна и дозирана информация, поднесена достъпно и интригуващо. Искахме да откликнат на очакванията на съвременния ученик – да предлагат модерен начин на усвояване на учебното съдържание. Затова в заглавието присъстваше определението „актуално“. Виртуално и реално – тъй като представляват електронен аналог на физически съществуващи обекти, процеси, явления. Можеха да се разпространят по интернет и на електронни носители. Но отразяват реална съпричастност и уважение към приятелите от родината и извън нейните граници. Имат реална приложимост в реални условия.

В хода на реализацията на своя иновативен проект създадохме отлични взаимодействия с партньори на държавно-експертно ниво: с народения представител и заместник-председател на постоянната комисия по образование и наука Галя Захариева, с РУО – Сливен в лицето на началника д-р Бисерка Михалева и старши експерт за обучението в начален етап Йорданка Стоилова. Създадохме ефективно сътрудни-

чество със съмишленици от страната: с екипите на „Нимеро“, „Кейсием ЕООД“, „Иновации и консултиране“, фондация „Приложни изследвания и комуникации“, Сдружение „ИТ Свят БГ“. Сътрудничим си с Община Нова Загора, с фирми, организации, учреждения в своя град: Брокерс консулт ЕООД – Нова Загора, БМЧК в града ни, Общинска библиотека, Общински музей, Изотсервис ООД – компютърни системи и технологии. Работим съвместно с 18 български училища от страната и извън пределите ѝ. А по време на разширения обхват – и с много фирми, институции и учреждения в града. СУ „Св. Климент Охридски“ ни подари софтуер, който успешно тества. А Ротари клуб – Нова Загора – хардуер за нашите последователи от II клас.

В иновативния проект работим в малки групи преди и след учебни занятия в три допълнителни консултации по утвърден график и тематична програма. Всеки екип създава по своя преценка и избор собствен ресурс според областите на компетентност в учебните програми за 1. – 4. клас. Учениците имат свобода да определят авторската си роля. В едни от случаите всеки в групата е с равноправни задължения и участие. В други избират водещ автор, а останалите изпълняват съпътстващи дейности. Планираните три учебни часа по график са крайно недостатъчни. Затова работим допълнително. Отзовавам се на всяко заявено желание, за да не „изпусна“ мига. Този начин на работа е насочен по-скоро към аксиологическия модел на работа, към възпитаване на ценности като сътрудничество, автоконтрол, разбирателство. Неминска Р, обобщава подобни ситуации като „ценностно познание“. „Спецификата на ценностното познание поражда и въпросите как самото то да се случва в реално време; как и къде да се ситира и преживява, така че да бъде оценностявано, на първо място емоционално-познавателно... Тук се има предвид и че личностното познание и ценностната рефлексия са водещи в целия педагогически процес“. [7]. В екипна и толерантна среда децата разсъждават, тълкуват, операционализират с информацията, анализират, разбират, прилагат в нови ситуации усвоеното.

Отговорността на учителя е голяма. Към момента за иновация не се предвижда допълнително трудово възнаграждение. Научният ми ръководител и консултантите ми също доброволно споделят своите знания и опит. Твърдя, че си заслужава усилията, времето, енергията. Учителят на практика е на разположение на своите ученици неограничено във времето. Трябва да е информиран за всички новости в ИКТ технологиите, да открива възможности за използването им в образованието. Необходимо е да контролира качеството на изпълнената работа, да обезпечава безопасността в интернет среда, което се оказва напълно постижимо. Затова той е съкипник на учениците автори във всеки един етап. Дигиталното учебно съдържание е значимо с реалната си приложимост в обучението. В класната стая паралелно с електронните учебни продукти е полезно да се работи и с хартиен носител, за да има оптимален баланс между дигитална и четивно-писмена активност. Така не само обличаме в актуалност изконната образователна ценност, а и вграждаме нововъведението в доказаната традиция.

Два месеца след старта на иновацията в класа започна обсъждане на възможности как да съхраним сътвореното и осигурим бърз и лесен достъп до своя труд. Така се роди идеята за създаване на класов образователен портал. Нарекохме го „Вазовци1-4“. Може да се открие по тази ключова дума или на интернет адрес: <http://vazovci1-4.weebly.com/>. В него представихме накратко себе си, училището си и мисията на своята иновация. Организирахме съдържанието по класове и учебни дисциплини. Създадените учебни ресурси намериха място в него. Получи се едно електронно помагало, в което всеки би се ориентирал лесно. Първите му потребители бяхме самите ние. В учебните часове се открояваше личен момент. Авторите получаваха своите „минути слава“. А изпълнението на подготвените интерактивните задачи организираха възприятията, активизираха познавателните процеси на целия клас. Иновацията, родила се като последователност от фрагменти, се бе превърнала в процес. Той продължава и до днес.

Какво ни даде иновацията?

Коренно се промени позицията на учениците в училище. Доброволно ангажирани, те волево усвояват и оперират с информация от различни канали – учебник, учебно-справочна и художествена литература, контролирано в интернет. Реализират принципите „учене чрез участие“ и „учене чрез правене“. А те провокират конструктивна активност за преминаване от равнище на сетивност към равнища на обобщеност, абстрактност и прилагане на придобития опит в практиката. Подобрена се функционална грамотност, осъзната е вече потребността от учене. Самооценката на всекиго за собствения принос в образователното пространство и обществения прогрес носи радост и удовлетворение. Създавайки образователни продукти за деца с майчин език, различен от български, ученици със СОП и български деца в родните училища зад граница, моите ученици опознават различията, развиват уважение, учат се да виждат проблемите

от различни гледни точки, откриват прогреса от своята подкрепа и... нещо много ценно – стават автори на своя познавателен и личностен прогрес. Училището ги дарява с присъствие в науката и значимост в света. В този смисъл иновацията предоставя възможност заедно с учениците да развиваме изследователско обучение. „Изследователското обучение е предпоставено от новаторските подходи, имплицитно заложени в тях: дейностно-ориентирани, интердисциплинарен, ситуативен“ [8].

Резултати и отзиви за иновацията

Първото популяризиране на резултатите от иновацията бе на 04.12.2017 г. Изготвихме въздействаща своя визитка, в чието представяне равнопоставено участваха всички ученици. В *открито занятие* представихме своя образователен портал *пред народния представител, началника на РУО – Сливен, ст. експерта* за обучението в начален етап, гости от Общинска администрация и Обществения съвет на училището, консултантите от Тракийски университет и МО на началните учители в СУ „Иван Вазов“. Показвахме безопасна работа в интернет контролирана среда – индивидуални карти за бърза атрактивна обратна връзка; учебни продукти с добавена от учениците информационна реалност; Envision Play – версия за мобилни устройства, която апробирахме с още шест български класа, и която към момента влиза успешно в класните стаи; разнообразни алтернативни тестови продукти; електронно портфолио на ученика. Свързахме класните стаи с приятелите от българското училище в Тарагона, Испания. Още същия ден чрез електронните образователни мрежи дадохме пълен достъп до портала „Вазовци 1-4“ на учебните заведения в България и зад граница. Оценката бе изключително висока. И до днес получаваме вдъхновяващи отзиви. Заедно с тях често пристигат и молби за изготвяне на учебни продукти в услуга на конкретни потребности. С желание удовлетворяваме всички. Писмената кореспонденция, която водим с връстниците от родината и извън нея, обогатява комуникативноречевите компетентности и развива творческия потенциал.

На 20.12.2017 г. по покана на РУО – Сливен демонстрирахме иновацията пред представители на РУО от страната. Специално за тази изява изготвихме нов тип учебни ресурси. В техния познавателен контекст представихме достойнства на своето училище. На следващия ден /21.12.2017 г./ в открито занятие пред родителската общност „Коледа с иновациите“ показвахме своята класната стая от нов тип. Тогава бе и премиерата на театралната постановка „Коледните обичаи на моя народ“ – наша колективна авторска продукция. Сценарият в стихотворен вариант, презентационните и караоке ресурсите вече бяхме подарили на българските ученици. Прочетохме на родителите откъси от стотиците благодарствени адреси.

На 08.01.2018 г. с подкрепата на старши експерт за обучението в начален етап г-жа Стоилова популяризирахме иновацията пред педагогически специалисти от област Сливен. Спечелихме нови съмишленици и партньори. А на 12.03.2018 г. поканихме новозагорската поетеса Красимира Трифонова и бивши учители да ни гостуват в занятието „Традиция и модерност – заедно“. Два астрономически часа мъдростта и детството споделяха ценности от два образователни модела с уважението към всеки един от тях, с ясното съзнание, че разковничето на успеха е в тяхното единство. По покана БМЧК – Нова Загора на 29.03.2018 г. представихме иновацията на форума „Деца помагат на деца“. Там споделихме и опита си с използване на учебни платформи, както и роботизирана техника за образователни нужди.

И през учебната 2018 – 2019 г. с моите (вече) четвъртокласници популяризирахме постиженията от иновативния си проект. На 21.09.2018 г. ни гостува министъра на образованието с представители на МОН и РУО – Сливен, депутати, гости от Общинска администрация, директори и учители. Наречекоха ни „новината на МОН“¹⁰.

На 16.11.2018 г. съвместно с родителската общност се включихме в информационната кампания „Надежда за всички“. Заедно представихме иновацията пред заместник-областния управител, главни експерти от Дирекции „Приобщаващо образование“ и „Организация и контрол“ на МОН, представители на академичната общност, РУО – Сливен и Община Нова Загора. Направихме общо около 30 демонстрации, повечето от които съвместно с родителите – пред учители от обл. Сливен, Варна, Кюстендил, Габрово, вкл. и по НП „Квалификация“, пред Ротари клуб – Нова Загора, детските учебни заведения в града, пред бъдещи учители на класа. Родителите на моите ученици участваха и в коледно занятие с адресатите на иновацията ни *от ЦСОП – Нова Загора* – 16.12.2018 г.

На 03.12.2018 г. в Първата национална конференция на иновативните училища в гр. София моите ученици представиха обл. Сливен. А на 04.06. 2019 г. обучихме студенти от ПФ на СУ „Климент Охридски“ как да мултиплицират нашия иновативен проект в своята бъдеща работа. Представихме резултатите от иновацията и на две поредни Национални педагогически четения – Ловеч 2018 и Ловеч 2019 г.

Интересът на медиите към нас е голям. Наричат ни „добрата новина“. Статии за нас са излизали два пъти във в. „Труд“, във в. „Дневник“, в. „Стандарт“, в образователен портал „Училища БГ“.

Оценката на двата мониторинга от МОН – на 16.04.2018 г. и на 03.05. 2019 г. бе отлична. Тя съвпадна с нашата. Защото индикаторите за успех са реални. Заради иновацията в класа постъпиха четирима нови ученици в трети и двама в четвърти клас. Дори извинените отсъствия в сравнение с предходните години са наполовина. Текущите оценки на учениците показват устойчивост и прогрес в образователните резултати. Годишните оценки на моите четвъртокласници са по-високи спрямо миналата учебна година /измерени в единици от оценката по шестобалната система/: с 1,30 единици – по БЕЛ; с 1,10 – по математика; 1,30 – по човекът и обществото; 1,40 – по човекът и природата. Резултатите от НВО са по-високи в сравнение с учебната 2017/2018 г. /измерени в единици от точките, приравнени към оценка/: 1,90 – по БЕЛ; 1,80 – по математика; 1,60 – по човекът и обществото; 1,50 – по човекът и природата.

Във външни за училището организации през 2017 – 2018 г. сертифицираха компетентности 13 ученици, 8 от които в международни. През 2018 – 2019 г. – 18 ученици, от които 15 са със значими постижения. Грамоти от конкурси и състезания имат всички от класа.

Резултатите от анкетите с ученици и родители показаха 100% удовлетвореност от иновацията. Тя влияе върху положителните емоции, провокира интерес, подпомага усвояването на учебното съдържание. Усещането за справяне у всички ученици е категорично, въпреки усложняването на учебния материал. Предпочитат формите, методите и педагогическите подходи на иновацията. Тя отговаря на потребностите и нагласите им. Вярват, че това обучение ще продължи и в бъдеще. Резултатите от анкетата с родителите показват, че с този начин на обучение училището се е превърнало в желано и любимо средище за децата им. Знаем, че това, което градим днес, е общата ни инвестиция в бъдещето. Затова създадохме традиция всяка последна сряда от месеца да се събираме в Училищното ателие за успешни родители. Седнали в кръг, отчитаме резултатите от иновативния проект и обсъждаме бъдещи възможности.

Успехът на иновативния проект ми донесе за Деня на славянската писменост, просвета и култура 2018 г. почетен плакет на община Нова Загора. Ротари клуб ме удостои с приз „Учител на годината“. А Кейси-ем ЕООД ме обяви за иновативен учител на 2018 г. В Деня на будителя 2018 г. получих от РУО – Сливен приз „Софроний Врачански“ за цялостен принос в образоването. Не може да ми бъде връчен приз „Неофит Рилски“ поради факта, че към момента тече 3-годишен срок от двукратно присъжданата ми такава награда досега.

За мен това е индикация, че обществото разпознава истинския смисъл на образователната иновация – да удовлетворява новите очаквания и ангажира мисловно и емоционално „едно ново поколение. Поколение, не само информационно по-богато и цифрово по-разпознаваемо, но поколение с нова мотивация, нова морална система и гражданска събуденост.“ [9]. Неслучайно завършвам своя научно-практически разказ за смисъла на иновативното училище с думите на научния ръководител на нашия новаторски проект – доц. д-р Румяна Неминска. Защото професионалната и човешка роля на иновативното училище е то съдържателно да бъде конструирано така, че да интегрира постиженията на академизма и теорията с личния прогрес на всеки ученик.

References:

1. Neminska, R., (2018), *Izslodovateliski podhod kum tehnologiyata na interdisciplinarnoto obuchenie*, sp. Pedagogy, br.6
2. Borisova, T., (2018), *Suvremennoto obuchenie po ogramotyavane I chetene s razbirane 1-4. Klasq isd. Kota, StZ. ISBN 978-954-338143-2*
3. Neminska, R., (2015), *Interdisciplinarnoto obuchenie 1-4 klass*, izd. Bukvite, ISBN 978-619-154-140-9
4. Neminska, R., (2015), *Simulacionno bazirano pedagogicheskoto obuchenie* izd. Kota, ISBN 978-954-305-412-1
5. Borisova, T., (2003), *Purvi stupki v literaturnata komunikaziq*, izd. Kota, St. Z.
6. Neminska, R., (2018), *Suvremenni aspekti na grajdanskoto obrazovanie*, UI Trakiiski universitet, ISBN 978-954-338-144-9
7. Neminska, R., (2015), *Prepodavane chrez kazusi v akseologiyata na grajdanskoto obrazovanie*, sp. Profesionalen forum, br.1
8. Neminska, R., (2017), *Izslodovatelisko obuchenie v akademichna sreda*, sp. Pedagogy, br.7
9. Neminska, R., *Uchebno-prakticheska tehnologia za razvivane na pedagogicheski umenia u studenti pedagozi*, sp. I-prodalzhavashto obrazovanie

(Endnotes)

1. <http://shopeee.com/s/n8b> Закон за предучилищното и училищното образование
2. <http://shopeee.com/s/n8c> Наредба за институциите в системата на предучилищното и училищното образование (Наредба № 9/19.08.2016)
3. <http://shopeee.com/s/n8d> Наредба за общообразователна подготовка (Наредба № 5/30.11.2015)
4. <http://shopeee.com/s/n8e> Наредба за учебния план (Наредба № 4/30.11.2015)
5. <http://shopeee.com/s/n8f> Наредба за организация на дейностите в училищното образование (Наредба № 10/01.09.2016).
6. <https://www.mon.bg/bg/1683> МОН » Иновативни училища » Как да кандидатствате
7. <http://shopeee.com/s/n8g>
8. <http://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=128479>
9. Допълнителни консултанти са доц. д-р Янна Рускова, специалист по музикална естетика, музикално възпитание и изпълнителство, зам.-декан по учебната дейност в ШУ „Еп. К. Преславски“; доц. д-р Стефан Русков, специалист по музикално възпитание, музикална естетика и изпълнителство – ШУ Еп. К. Преславски“; доц. д-р Николай Цанев – зам.-декан Дистанционно и електронно обучение – СУ „Св. Кл. Охридски“; гл. ас. д-р Йорданка Николова – ПФ на СУ „Св. Кл. Охридски“
10. <https://www.mon.bg/bg/news/3293>